

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΤΟ BYZANTINON ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Κατά τὸ ἔτος 1950 τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον ἐπλουτίσθη διὰ τῆς ἀγορᾶς ἀξιο-
λόγων ἀντικειμένων καὶ ἰδιαιτέρως φορητῶν εἰκόνων. Ἐκ τούτων σπουδαιότερα εἶναι :

1) Ὁλόσωμος εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, τύπου Ὁδηγητρίας, πλασιωμένη δι' ἐγκολ-
πίων προφητῶν καὶ ἀγγέλων (1,13×0,20 μ.) Ἡ εἰκὼν εἶναι μεταβυζαντινὴ (17ου αἱ.)
καλῆς κρητικῆς τεχνοτροπίας.

2) Εἰκὼν τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐν προτομῇ (0,31×0,20 μ.), ἀνατολικῆς τέχνης.

3) Ἀντιμήνσιον χρυσοποίκιλτον μετὰ τῆς παραστάσεως τοῦ Ἑπιταφίου θρήνου
(0,35×1,31 μ.)

4) Πήλινος λύχνος καὶ μία μυροθήκη («εὐλογία») μετὰ τῆς παραστάσεως τοῦ
ἁγ. Μηνᾶ.

Ἡ προστεθεῖσα αἵθουσα εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ Μουσείου ἔμεινε κατὰ
τὸ ἔτος 1950 ἡμιτελής, μὴ ἐπιτευχθείσης τῆς συνεχίσεως τῆς πιστώσεως ἐκ τοῦ σχε-
δίου Μάρσαλ, κατηρτίσθη ἐν τούτοις εἰς αἵθουσαν τοῦ κάτωθεν τοῦ μεγάρου τῆς
Διοικήσεως ἰσογείου ἀξιόλογος Βιβλιοθήκη, περιλαμβάνουσα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν
βυζαντινὴν τέχνην περιοδικὰ καὶ ἱκανὰ ἔργα τῆς μεσαιωνικῆς τέχνης τῶν Βαλκανι-
κῶν λαῶν (Βουλγαρίας, Σερβίας καὶ Ρουμανίας).

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΩΣΕΩΣ BYZANTINON ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς τέχνης ἐν τῇ Πα-
νεπιστημίῳ Ἀθηνῶν τελοῦσης Ὑπηρεσίας Ἀναστηλώσεως καὶ συντηρήσεως ἱστορι-
κῶν μνημείων, ἐξετελέσθησαν κατὰ τὸ 1950 αἱ κάτωθι ἐργασίαι ἐπὶ Βυζαντινῶν μνη-
μείων.

1) Εἰς τὸν ἐν Ἀρτινῶν τῆς Παρηγορητίσης ἀνακατασκευάσθη τὸ ἐλλείπον
ὄγδον σύστημα ἐπαλλήλων κιόνων στηρίξεως τοῦ Τρούλλου, ἐξασφαλισθείσης οὕτω
τῆς εὐσταθείας τοῦ κεντρικοῦ θόλου. Ἐπειτα κατεσκευάσθη τὸ μέγα τρίλοβον πα-
ράθυρον τῆς μέσης κόγχης τοῦ ἱεροῦ, ὅπερ, καταστραφέν πρὸ μακροῦ, εἶχε φραχθῇ
μεταγενεστέρως, καταστῆσαν οὕτω τὸ κυρίως βῆμα σκοτεινόν. Κατὰ τὰς ἐργασίας
τῆς ἐκφράξεως ἀνευρέθη ὠραῖον μαρμάρινον, διάτρητον, θωράκιον τοῦ ἀρχικοῦ
τέμπλου τοῦ ναοῦ. Τέλος ἐκαθαρίσθησαν τὰ ψηφιδωτὰ τοῦ Τρούλλου (Παντοκράτωρ
καὶ προφῆται) ἀπὸ τῶν ἐλαιοχρωμάτων, διὰ τῶν ὁποίων εἶχον, δῆθεν, ἐπισκευασθῇ
καὶ συμπληρωθῇ τῇ 1864. Διὰ τοῦ γενομένου ὑπὸ εἰδικοῦ συντηρητοῦ καλλιτέχνου
τοῦ κ. Φ. Ζαχαριάδου καθορισμοῦ τούτου—τὰ ὠραῖα ψηφιδωτὰ τῆς Παρηγορητί-
σης ἀνέκτισαν ὅλην τὴν ἀρχικὴν των λαμπρότητα καὶ ζωήν.

2) Τοῦ ἐν Ἀρτιναοῦ τοῦ Ἀγ. Βασιλείου ἀνακατασκευάσθη ὁλόκληρος ὁ βόρειος τοίχος, ὅστις εἶχεν ἀποκλίνει τοσοῦτον τῆς κατακορύφου, ὥστε ν' ἀπειλῇ ἄμεσον πτῶσιν.

3) Εἰς τὸν βυζαντινὸν ναὸν τῆς Πόρτα-Παναγιάς, παρὰ τὰ Τρίκαλα, ὅστις κατεκλύζετο ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ Πορταϊκοῦ ποταμοῦ, κατεσκευάσθησαν προστατευτικὰ ἔργα.

4) Εἰς τὸν ναὸν Ἀγ. Νικολάου τοῦ Κασνίτζη ἐν Καστορίᾳ ἐγένετο στερεώσεις καὶ μερικὴ ἀναστήλωσις τῶν τοίχων, ἐποπτεία του ἐφόρου Σ. Πελεκανίδου.

5) Εἰς Ἀγ. Δημήτριον Θεσσαλονίκης συνεχίσθησαν αἱ ἐργασίαι ἀνακατασκευῆς τῆς ὀρθομαρμαρώσεως τῶν κιονοστοιχιῶν, ἀνασυνεκροτήθη δ' ἐπίσης καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἀγίου.

6) Εἰς τὴν Νέαν Μονὴν τῆς Χίου, ἐστερεώθη διὰ τῆς εἰδικῆς ψηφωτρίας Δδος Ἑλλης Βοίλα τὸ ψηφιδωτὸν τῆς Ἀναστάσεως.

7) Εἰς τὴν ἱστορικὴν μονὴν Ἀρκადίου Κρήτης ἐγένοντο διάφοροι ἐπισκευαὶ εἰς τὸν Πυλῶνα καὶ τὰ κελλιά, πρὸς ἐπαναφορὰν αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχικὴν μορφὴν των, ἥτις εἶχε σπουδαίως ἀλλοιωθῇ διὰ μεταγενεστέρων προσθηκῶν.

8) Εἰς Λατίδαν Μεραμπέλλου Κρήτης ἐπεσκευάσθησαν μεταβυζαντινοὶ τινες ναῖσχοι, τῶν ὁποίων καὶ αἱ τοιχογραφίαι ἐστερεώθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιτεχνίτου τοῦ μουσείου Ἡρακλείου Ζ. Κανάκη.

9) Τῆς ἱστορικῆς μονῆς τῆς Ἀγ. Λαύρας Καλαβρύτων ἐπερατώθη ἐφέτος ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίου τῆς ὑπηρεσίας ἀναστηλώσεως προσαρμοσθέντος πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν ρυθμὸν τῆς Παλαιῆς μονῆς. Ὑπολείπεται ἤδη ἡ ἐγκατάστασις τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ μουσείου τῆς Μονῆς εἰς ἐπὶ τούτῳ προβλεφθείσας αἰθούσας τῆς δυτικῆς πτέρυγος τῆς μονῆς.

10) Εἰς τὴν Μονὴν Φανερωμένης Σαλαμῖνος ἐκαθαρίσθησαν διὰ τοῦ κ. Φ. Ζαχαρίου, ἐποπτεία τοῦ ἐφόρου κ. Μ. Χατζηδάκη, αἱ τοιχογραφίαι τοῦ καθόλικου, ἰδίᾳ δὲ ὁ Παντοκράτωρ τοῦ τρούλλου.

11) Ἀνακατασκευάσθη ἡ κεράμωσις τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ τῆς Καπνικαρίας δι' εἰδικῶν κεράμων ὁμοίων πρὸς τὰς παλαιάς.

12) Τέλος οἱ ἐργασισμένοι μαρμαρίνοι κίονες τοῦ βυζαντινοῦ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως Πλάκας Ἀθηνῶν (Σωτείρας Κοττάκη) ἀντικατεστάθησαν διὰ δύο νέων ἐξασφαλισθείσης οὕτω πλήρως τῆς εὐσταθείας τοῦ μνημείου.

ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

α') Τὸ Ἱστορικὸν Λεξικόν.

Κατὰ τὸ 1950 ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ἀνασυνετάχθη καὶ συνεπληρώθη διὰ νέου ὕλικου ἡ σειρὰ τῶν ἀρθρων βλεφαρίδα-βόλος, βολούλλα-βορδωνάρις, βροντάδα-βρωμάτισμα, γεννῶ-γεροντόπιασμα καὶ γομαροθέμι-γουβίτσα.

Πρὸς τούτοις ἀπεδελτιώθησαν ἐντυπα, πρὸ πάντων περιοδικά, καὶ χειρόγραφα τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας, τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καὶ τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν. Τὸ συγκομισθὲν ὕλικόν, λημματογραφηθὲν, συνεχωνεύθη μὲ τὸ γενικὸν ἀρχεῖον.

Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Λεξικοῦ ἐπλουτίσθη διὰ νέων τόμων τῶν ἐξῆς περιοδικῶν «Ἀρχείου Πόντου», «Ἀθηνᾶς», «Πλάτωνος», «Κυπριακῶν Σπουδῶν» καὶ «Λαογραφίας» ὡς καὶ ἔργων διαφόρων λογίων καὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου κυρίων Φ. Κουκουλέ, Ι. Σταματάκου καὶ Ε. Κριαρᾶ.

β') Τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1950 τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐξηκολούθησε τὴν ἀποδελτίωσιν κειμένων καὶ ἐγγράφων τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας ἐξ ἐπόψεως γλωσσικῆς, ἱστορικῆς καὶ πραγματολογικῆς.

Ἐπ' ἴσης ἤρχισε νὰ καταρτίζῃ εὐρετήριον λημμάτων τοῦ γλωσσικοῦ Ἀρχείου πρὸς εὐχερεστέραν ληματογράφησιν τοῦ ἀποδελτιουμένου ὕλικου καὶ πρὸς προπαρασκευὴν τῆς μελλοντικῆς ἐκδόσεως εὐρυτέρων δημοσιευμάτων τοῦ Ἀρχείου.

Πρὸς τούτοις δι' ὑπομνήματός του πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν κατέστησε γνωστὸν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν συγκρότησιν α') χρονολογικῶν πινάκων τῶν νεοελληνικῶν κειμένων τῆς περιόδου 1204 - 1669 καὶ β') Λεξικοῦ τῶν λογοτεχνικῶν καὶ ἄλλων κειμένων τῆς αὐτῆς περιόδου.

Τὴν 5ην Ἰουλίου 1950 ἀπεχώρησε τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ἀρχείου ὁ Ἐμμανουὴλ Κριαρᾶς, ἀνέλαβε δὲ προσωρινῶς τὴν Διεύθυνσιν ὁ συντάκτης Παναγιώτης Πατριαρχεᾶς.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἀρχείου κατέγραψε καὶ ἐταξινόμησε τὸ δωρηθὲν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν πολῦτιμον Ἀρχεῖον τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων καὶ τὸ Ἀρχεῖον τῶν Σοφοκλέους καὶ Στεφάνου Οἰκονόμων. Τὰ ἀρχεῖα ταῦτα παρεκάλεσε τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον τὴν Ἀκαδημίαν, ἵνα ἐγκρίνῃ τὴν ὀριστικὴν παραχώρησιν εἰς αὐτό.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ προσωρινῶς διευθύνων τὰς ἐργασίας τοῦ Ἀρχείου ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἔκθεσιν περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς παρασκευῆς προδρόμου ἐκδόσεως τοῦ Ὀνομαστικοῦ καὶ Τοπονομαστικοῦ τῆς Τουρκοκρατίας. Ἡ προπαρασκευὴ τῆς προδρόμου ταύτης ἐκδόσεως ἀνταποκρίνεται πρὸς τοὺς σκοποὺς δι' οὓς ἰδρύθη τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον, οἵτινες ἀνεκοινώθησαν εἰς τὸ τρίτον διεθνὲς συνέδριον τῶν Βυζαντινῶν σπουδῶν ἐν Ἀθήναις (Πρβλ. Πρακτικά σελ. 37) καὶ εἰς τὸ τέταρτον ἐν Σόφια (Πρβλ. Πρακτικά σελ. 256).

Διὰ τὴν συγκρότησιν τῆς προδρόμου ταύτης ἐκδόσεως προτείνονται διάφορα μέτρα πρὸς χρησιμοποίησιν ὅλων ἐκείνων τῶν ἐπιστημονικῶν δυνάμεων, αἵτινες εἶναι δυνατόν νὰ συντελέσωσι διὰ τὴν ἀρτιωτέραν σύνταξιν τοῦ ἔργου.

Κατὰ τὸ ἔτος 1950 τέλος ἐδημοσιεύθη ὁ δεῦτερος τόμος τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐκτυπῶνται καὶ ὁ τρίτος.

γ') Τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου κατὰ τὸ ἔτος 1950 περιστράφησαν κυρίως εἰς ἐρεῦνας εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους πρὸς συγκέντρωσιν νομικῶν ἐθίμων τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, ὡς καὶ παλαιότερων. Τὸ Ἀρχεῖον τοῦτο, ἀποδίδον προέχουσας θέσιν εἰς τὰ νοταριακὰ ἐγγράφα, ὡς προσφέροντα πλούσιον καὶ ἀπληρωμένον ἐθιμικὸν ὕλικόν, ἡσυχολήθη ἰδιαιτέρως με αὐτά. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ τῶν ἐγγράφων τούτων εὐρίσκονται εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν,

άχρηστευμένα διὰ τοὺς εἰδικούς, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύοντα νὰ ἀφανισθοῦν, ἐμερίμνησε διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀνέυρεσιν καὶ τὴν δημοσίευσίν των, παραχωρήσαν πρὸς τοῦτο ἀρκετὸν μέρος τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ τοῦ ἔτους 1950,

ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Παρά τὴν μεγάλην ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπαλλήλων, συνετελέσθη ἐν τοῖς Γενικοῖς Ἀρχείοις τοῦ Κράτους ἡ ταξινόμησις τοῦ πλείστου μέρους τοῦ ἀρχείου Βλαχογιάννη καὶ ἀντιμετωπίσθη ἐπιτυχῶς πᾶσα ἡ διοικητικὴ ὑπηρεσία ἀναφερομένη εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν νέων προσκτημάτων, εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῶν Γ.Α.Κ. (σύνολον εἰσαγωγῶν ἐκ δωρεῶν καὶ ἀγορῶν βιβλία 162), εἰς τὸ Ἀναγνωστήριον (σύνολον ἀναγνωστῶν 278), εἰς τὰς ἐπιθεωρήσεις τῶν πρὸς καταστροφὴν ἀρχείων τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐξαγομένων βιβλιοθηκῶν κ.ἄ.

Λόγω στενότητος στεγαστικοῦ χώρου, ἡ ὑπηρεσία περιέστη εἰς τὴν δεινὴν θέσιν νὰ μὴ δύναται νὰ παραλάβῃ παλαιὰ καὶ πολύτιμα ἀρχεῖα τῶν διαφόρων Ὑπουργείων. Ὁ ὑπάρχων χώρος, ἀκατάλληλος ἔνεκα τῆς χαρτοφθόρου ὑγρασίας καὶ τῆς ἐλλείψεως ἀερισμοῦ καὶ φωτισμοῦ, ἠτρεπίσθη ἐκ τῆς πιστώσεως ἐπισκευῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν διὰ μερικῆς τοιμενοστρώσεως, ὑδροχωματισμοῦ, γενικοῦ ψεκάσμου δι' ἐντομοκτόνου καὶ συνεχῶν ἀνατοποθετήσεων τῶν ἐγγράφων. Ἐκ τῶν πιστώσεων ἠγοράσθησαν ἀρχαιοθηκαὶ τινες, ἡ μείωσις ὅμως τοῦ σχετικοῦ κονδυλίου κατὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1950 - 1951 ἡλάττωσε τὰς δυνατότητας τοῦ ἰδρύματος εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Διὰ δωρεᾶς τοῦ Unesco εἰσῆχθη εἰς τὰ Γ.Α.Κ. μηχανήματα ἀναγνώσεως μικροφίλμ.

Τὸ κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ 4,52 διὰ τὴν ἀγορὰν ἱστορικῶν ἐγγράφων καὶ χειρογράφων ἐμειώθη ἐκ δέκα ἐκατομμυρίων εἰς πέντε κατὰ τὸ οἰκονομ. ἔτος 1950 - 51, δι' ὃ μόνον μικραὶ ἀρχεακαὶ συλλογαὶ δύναται ν' ἀγοράζωνται. Οὕτω, ἐγκρίσει τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Γ.Α.Κ., ἠγοράσθησαν: 9 ἡπειρωτικὰ ἐγγράφα (1813 - 1868), γράμμα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Καρόλου 6ου (1727) ἀντίγραφον ἐπὶ κηρωτοῦ ὑφάσματος, χειρόγραφος ἱστορία τοῦ Ἐπαμ. Ι. Σταματιάδου «Βιογραφίαι τῶν Ἑλλήνων Μεγάλων Διεργημένων τοῦ Ὀθωμαν. Κράτους», κώδιξ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου τοῦ ΙΖ' ἢ ΙΗ' αἰ. Πρὸς τούτοις ἐδωρήθησαν 3 ἐπίσημα διατάγματα τοῦ βασιλέως Γεωργίου Α', καὶ τὸ ἱστορικὸν ἀρχεῖον τοῦ μακεδονομάχου ὄπλαρχηγοῦ Τσόντου Βάρδα ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς του Κας Ἐλπίδος Χλαμπουτάκη.

Διὰ bons de livres τοῦ Unesco, διατεθέντων ὑπὸ τοῦ Γεν. Συμβουλίου Βιβλιοθηκῶν Ἑλλάδος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἠγοράσθησαν ἱστορικὰ καὶ ἀρχεακαὶ βιβλία ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ἐν οἷς καὶ τὸ σπουδαῖον περιοδικὸν Bibliothèque de l'École des Chartes, τόμοι τῶν ἐτῶν 1900 - 1948.

Λόγω οἰκονομιῶν, δὲν κατέστη δυνατὴ ἡ ἐκπροσώπησις τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὼν Α' Διεθνὲς Συνέδριον τῶν Ἀρχείων, παρσχεθῆσαν ἐν τούτοις ἐντεῦθεν πρὸς τὴν ὀργανωτικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Συνεδρίου πάντα τὰ ζητηθέντα στοιχεῖα.

Ἐκ τῶν Μονίμων Τοπικῶν Ἀρχείων λειτουργοῦν νῦν τὰ: Ὁρτυνίας, Δωδεκανήσου, Ἰονίου Γερουσίας, Κοζάνης, Κρήτης, Νάξου, Σπάρτης, Σπετσῶν, Ὑδρας καὶ Χίου. Τὰ τοῦ Αἰγίου καὶ Κυκλάδων (Σύρου) δὲν ἠρξάντο λειτουργοῦντα, παρὰ τὰς προσπάθειάς τῆς ὑπηρεσίας τῶν Γ.Α.Κ. Τὰ Τοπικὰ Ἀρχεῖα Βεροίας καὶ Ἡπειρωτικὸν παρὰ τῇ Ζωσιμαίᾳ Βιβλιοθήκῃ ἀργοῦσι.

Ἐπιτακτικὴ ὑπάρχει ἀνάγκη ἰδρύσεως τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Μακεδονίας καὶ

Θράκης, περί τοῦ ὁποῖου ὑπεβλήθη ἤδη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Γ.Α.Κ. πρότασις μετὰ σχεδίου νόμου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας.

Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μελετᾶται ἡ ἵδρυσις Μονίμου Τοπικοῦ Ἀρχείου ἐν Πάτρῳ ἐντὸς τῆς Βασιλικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ Ἰωάννου Θεολόγου, ἐν ἧ, ὡς γνωστόν, ἐκτὸς τῶν χειρογράφων, κατάλογον τῶν ὁποίων ἐδημοσίευσεν ὁ μακαρίτης Σακκελίων (1890), ἀπόκειται καὶ μέγα πλῆθος χύδην ἐγγράφων ἐκκλησιαστικῶν, ἱστορικῶν κ. ἄ. Ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ σφύζονται ὀγκώδεις ἀρχεὶα καὶ συλλογαὶ ἐν τῇ δημοτικῇ καταστάσει ὡς ἐπίσης καὶ παρ' ἱστορικαῖς οἰκογενεαῖς Πατμίων, (Δανιὴλ Κεραμέως, Παγκώστα, Καλοῦ κ.ἄ.) αἱ ὁποῖαι ἐξεδήλωσαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ καταθέσουν τοὺς ἱστορικοὺς θησαυροὺς των εἰς δημόσιον ἴδρυμα. Ἦδη ἡ ἱερὰ μονὴ Πάτμου μετεκάλεσε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸν Διευθυντὴν τῶν Γ.Α.Κ. κ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ὅστις, ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, θὰ μεταβῇ εἰς Πάτμον διὰ νὰ παρασκευάσῃ πᾶσαν τὴν ἀπαιτουμένην προεργασίαν διὰ τὴν ἵδρυσιν ἱστορικοῦ ἀρχείου ἐν τῇ ἱερᾷ νήσῳ.

Κατόπιν προτάσεως τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου, τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἀπεφάσισε τὴν μεταφορὰν τοῦ ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ μουσεῖῳ Μυκόνου ἀρχείου (νοταριακοὶ κώδικες Μυκόνου κλ.) εἰς τὸ κατὰστημα τῶν Γ.Α.Κ., ἔνθα ὑπάρχει σημαντικὸς ἀριθμὸς ὁμοίων κωδίκων προελθόντων ἐκ τῆς αὐτῆς νήσου.

ΤΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1950

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ προσωπικὸν τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου ἐνισχύθη διὰ τῆς τοποθετήσεως τοῦ συντάκτου Κ. Ρωμαίου καὶ διὰ τῆς ἀποσπάσεως εἰς αὐτὸ δύο μουσικῶν, τοῦ Στυριδ. Σκιαδαρέση καὶ Σπ. Περιστέρη καθηγητῶν τῆς μουσικῆς εἰς σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Διὰ τῆς ἀποσπάσεως ταύτης, κατέστη δυνατὴ ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς προσηρητένης εἰς τὸ Ἀρχεῖον Ἐθν. Μουσικῆς Συλλογῆς.

Χειρόγραφα εἰσῆχθησαν εἰς τὸ Ἀρχεῖον ἐν 81φ 26 ἐκ σελ. 677, αἱ δὲ ἐργασίαι περιεστράφησαν εἰς τὴν συστηματικὴν κατάταξιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν δημοτικῶν ᾠσμάτων, τῶν παροιμιῶν, τῶν μύθων καὶ παραμυθίων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οὕτω κατετάχθησαν ᾠσματα μὲν 885, παροιμίαι δὲ 8402 καὶ ἐμελετήθησαν τ' ἀκριτικὰ ᾠσματα πρὸς ἐκλογὴν τῶν καταλληλοτέρων διὰ τὸ παρασκευαζόμενον ἀπανθισμα παραλλαγῶν, ὡς καὶ 300 παραμύθια τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἀδ. Ἀδαμαντίου πρὸς κατάταξιν εἰς τὸν Κατάλογον τῶν ἑλλ. παραμυθίων.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπερατώθη ἡ ἐκδοσις τῶν Ζητημάτων τῆς Ἑλλ. Λαογραφίας, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, μαγείαν, μαντικὴν, ἀστρολογίαν, μετεωρολογίαν καὶ δημώδη ἱατρικὴν. Ταῦτα, συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου πρὸς καθοδήγησιν τῶν συλλογῶν λαογραφικῆς ὕλης, παρέχουν σαφῆ ὑποτύπωσιν τῶν θεμάτων τῆς λαογραφ. ἐρεῦνης, διευκρινινομένων διὰ τῆς παραθέσεως χαρακτηριστικῶν παραδειγμάτων. Προσέτι ἐπερατώθη ἡ ἐκδοσις τοῦ Γ' τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Λαογραφ. Ἀρχείου, περιέχοντος ἐργασίας τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Κ. Μαλτέζου, τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τῶν συντακτῶν Μ. Ἰωαννίδου καὶ Γ. Στυριδάκη.

Τὸ ἔτος τοῦτο εἶδε ἐγκαινιαζόμενον τὸ ἔργον τῆς περισυλλογῆς καὶ διασώσεως τῶν δημῶδων μελωδιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1914 εἶχεν ἀνατεθῇ ὑπὸ τῆς Πολιτείας εἰς τὴν ἰδρυθεῖσαν διὰ τοῦ νόμου 432 Ἐθν. Μουσ. Συλλογὴν. Αὕτη εἶχε μὲν συγχωνευθῇ διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Μαρτίου 1927 Διατάγματος

εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ἀλλ', ἐλλείψει εἰδικευμένου εἰς τὴν μουσικολογίαν προσωπικοῦ, δὲν ἠδυνήθη νὰ λειτουργήσῃ.

Συμφώνως πρὸς τὸ συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου πρόγραμμα προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν, κατηρτίσθη γενικὸς βιβλιογραφικὸς κατάλογος μουσικῆς λαογραφίας, ὅλη δὲ μουσικὴ ἀπεδελτιώθη ἐκ μουσικῶν περιοδικῶν καὶ ἐντύπων συλλογῶν. Οὕτως ἀπεδελτιώθησαν δι' ἀντιγραφῆς μουσικῶν καὶ ποιητικῶν κειμένων ὑπὸ μὲν τοῦ Σπυρ. Σκιαδαρέση εἰς τὴν Ἑθρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν 179 ᾄσματα, ὑπὸ δὲ τοῦ Σπυρ. Περιστερῆ εἰς τὴν βυζαντινὴν παρασημαντικὴν 398 ᾄσματα.

Ἐκ παραλλήλου τὸ προσωπικὸν τῆς Ἑθν. Μουσ. Συλλογῆς ἀπετύπωσε ἐπὶ 23 δίσκων 26 Ποντιακά, 24 Συνασίτικα καὶ 18 Φλογητινὰ τραγούδια.

Ἡ ἀπαρχὴ ἐγένετο, οἱ δ' οἶνονοι εἶναι αἴσιοι, παρέχοντες τὴν ἐλπίδα, ἂν ἐνισχυθῇ τὸ Ἀρχεῖον οἰκονομικῶς εἰς τὴν ἐνέργειαν ἀποστολῶν τοῦ προσωπικοῦ εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος, ὅτι θὰ δυνηθῇ καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην ὥραν νὰ περισυλλέξῃ καὶ περισώσῃ ἐκ τῆς φθορᾶς τὰς δημῳδούς μελωδίας τοῦ ἡμετέρου λαοῦ.